

## การจัดการปัญหาโฆษณาที่ผิดกฎหมายของยา อาหาร และผลิตภัณฑ์สุขภาพ ทางวิทยุกระจายเสียง สื่อโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต

สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่สี่

ได้พิจารณารายงานเรื่อง การจัดการปัญหาโฆษณา และผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ผิดกฎหมายทางวิทยุ  
ท้องถิ่น เคเบิลทีวี โทรทัศน์ดาวเทียม และอินเทอร์เน็ต\*

**สำนึก** ต่อสถานการณ์ที่เลวร้ายของการโฆษณา ยา อาหาร และผลิตภัณฑ์สุขภาพ ในปัจจุบันที่  
อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพเกินจริง ผ่านทางวิทยุกระจายเสียง สื่อโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ตเนื่องจากการ  
โฆษณาที่ผิดกฎหมาย มีอิทธิพลต่อผู้บริโภค และมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว

**ห่วงใย** ว่าระบบและกลไกทางกฎหมายที่มีอยู่ไม่ทันสมัย ขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้และการ  
กำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎหมาย

**ตระหนัก** ถึงโทษภัยต่อสุขภาพของผู้บริโภค รวมถึงความสูญเสียด้านเศรษฐกิจที่เกิดจากอิทธิพล  
ของการโฆษณาดังกล่าว รวมทั้งความสำคัญของระบบและกลไกการควบคุมและเฝ้าระวังที่มีประสิทธิภาพ

**ชื่นชม** ต่อความพยายามของทุกภาคส่วนที่ต้องการพัฒนาระบบและกลไกการควบคุมและเฝ้าระวัง  
การโฆษณา ยา อาหาร และผลิตภัณฑ์สุขภาพ ให้ปราศจากการโอ้อวดสรรพคุณเกินจริง เป็นเท็จและ  
หลอกลวงผู้บริโภค

**เห็นว่า** การแก้ปัญหาการโฆษณา ยา อาหาร และผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ได้ผล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควร  
ให้ความสำคัญในการบังคับใช้และปรับปรุงกฎหมาย รวมทั้งพัฒนาศักยภาพของผู้บริโภคและสังคมให้  
รู้เท่าทันการโฆษณา และมุ่งจัดการปัญหาด้วยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

จึงมีมติดังต่อไปนี้

๑. ขอให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงาน  
อัยการสูงสุด และกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นหน่วยงาน  
หลักดำเนินการ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

๑.๑ สนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูล พัฒนารูปแบบการสื่อสาร และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโฆษณา  
ที่ทันต่อสถานการณ์ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย และผู้บริโภคสามารถเข้าถึง รวมทั้งมีส่วนร่วม  
ในการรายงาน อันประกอบด้วย ข้อมูลการอนุญาตการโฆษณา ข้อมูลโฆษณาที่ผิดกฎหมาย ข้อมูลผู้ที่ได้รับ  
ผลกระทบจากสื่อโฆษณาที่ผิดกฎหมาย ข้อมูลโฆษณาและกลยุทธ์หรือรูปแบบการโฆษณาที่ต้องเฝ้าระวัง  
และข้อเท็จจริงเชิงวิชาการของผลิตภัณฑ์ และข้อมูลอื่นๆ ที่จำเป็น

\* เอกสารสมัชชาสุขภาพ ๔/ หลัก ๑

๑.๒ ปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาโฆษณาที่ผิดกฎหมายของยา อาหาร และผลิตภัณฑ์สุขภาพให้มีประสิทธิภาพ เพิ่มบทลงโทษ สนับสนุนมาตรการลงโทษทางสังคม การกำกับดูแลให้ปฏิบัติตามกฎหมายทุกขั้นตอน ตลอดจนการพิจารณาการออกคำสั่งทางปกครองในการพักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาต

๑.๓ ให้มีการจัดทำกลไกหรือช่องทางการรับเรื่องร้องเรียนปัญหาการโฆษณาที่ผิดกฎหมายของยา อาหารและผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เป็นทางการ และประชาชนสามารถเข้าถึงได้สะดวก ทั้งในส่วนกลางและระดับพื้นที่

๑.๔ เผื่อระวาง จัดการ ดำเนินคดีกับโฆษณาที่ผิดกฎหมายอย่างเคร่งครัดและมีประสิทธิภาพ โดย กำหนดเป็นเป้าหมายของหน่วยงาน มีแนวทางมาตรฐานที่ใช้ปฏิบัติร่วมกัน รายงานผลการดำเนินคดีและวิธีการจัดการปัญหาสู่สาธารณะอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้บริโภคและสังคมไทยรู้เท่าทัน

๑.๕ พัฒนาระบบให้คำปรึกษาการดำเนินคดีแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ อย่างรวดเร็วและทันต่อการ แก้ปัญหา

๒. ขอให้คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ดำเนินการ

๒.๑ ประกาศและบังคับใช้หลักเกณฑ์การประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และ กิจการโทรคมนาคมที่เกี่ยวข้องกับการโฆษณา ยา อาหาร และผลิตภัณฑ์สุขภาพ รวมทั้งกำหนดกลไกการ กำกับดูแลและบทลงโทษแก่ผู้ประกอบการอย่างชัดเจน และรวดเร็ว ทั้งนี้ให้มีการนำข้อมูลการกระทำผิด เกี่ยวกับการโฆษณา ยา อาหาร และผลิตภัณฑ์สุขภาพ มาประกอบการพิจารณาเพิกถอนใบอนุญาตให้ดำเนิน กิจการการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และโทรคมนาคม

๒.๒ กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการฯ จัดสรรเวลาอย่างชัดเจน และเพียงพอใน ช่วงเวลาที่เหมาะสม แก่หน่วยงานหรือองค์กรคุ้มครองผู้บริโภค ได้นำเสนอข้อมูลให้เท่าทันการโฆษณา ยา อาหาร และผลิตภัณฑ์สุขภาพ

๒.๓ ให้มีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอและต่อเนื่องจากกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการ กระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อวัตถุประสงค์ในการสนับสนุน ส่งเสริมและ คุ้มครองผู้บริโภคด้านกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ตามพระราชบัญญัติ องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการ โทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา๕๒(๔)) ให้หมายรวมถึง

๒.๓.๑ การสนับสนุนชุมชนที่มีความพร้อมหรือผู้ประกอบการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ ประเภทบริการชุมชนที่มีคุณภาพและปฏิบัติตามจริยธรรม จรรยาบรรณของการสื่อสาร

๒.๓.๒ การสนับสนุนให้ภาคประชาชนทำหน้าที่เผื่อระวังการโฆษณา ยา อาหาร และผลิตภัณฑ์ สุขภาพที่ฝ่าฝืนกฎหมายรวมทั้งการจัดการปัญหาในพื้นที่

๒.๓.๓ การสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน ภาคประชาชน องค์กรวิจัย และหน่วยงานสนับสนุนการวิจัย (เช่น สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้าง เสริมสุขภาพ เป็นต้น) ในการดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบกลไกในการเผื่อระวังและจัดการกับ

ปัญหาการโฆษณา ยา อาหาร และผลิตภัณฑ์สุขภาพ การประเมินผลกระทบจากการโฆษณา รวมทั้ง การศึกษาวิจัยเพื่อทดลองระบบและกลไกที่ได้พัฒนาขึ้น

๒.๔ พัฒนามาตรการและกลไกในการเฝ้าระวังและกำกับดูแลด้านจริยธรรมของผู้รับใบอนุญาต ประกอบกิจการฯ

๓. ขอให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เป็นหน่วยงานหลักร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ ภาคประชาสังคม

๓.๑ จัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาโฆษณา ยา อาหาร และผลิตภัณฑ์สุขภาพ ทาง วิทยุกระจายเสียง สื่อโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และสื่ออื่นๆ อย่างรอบด้าน ด้วยกระบวนการที่มีส่วนร่วมจาก หน่วยงานทุกระดับ ให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี และนำเสนอเพื่อรับรองในสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๕

๓.๒ เร่งดำเนินการสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชน มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการโฆษณา และตระหนักในเรื่องการใช้สิทธิผู้บริโภค รวมทั้งพัฒนากระบวนการรู้เท่าทันเพื่อสร้างมาตรการป้องกันปัญหา อิทธิพลโฆษณาและการจัดการความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนค่านิยมและรูปแบบพฤติกรรมเพื่อสุขภาพดี รวมทั้งให้ รู้เท่าทันการโฆษณา โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และหน่วยงาน อื่นๆ

๔. ขอให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร บูรณาการการเฝ้าระวังโฆษณา ยา อาหาร และ ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อ เพิ่มประสิทธิภาพและเอกภาพ และพิจารณาปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ ให้ สามารถจัดการกับช่องทางการสื่อสารที่อยู่ในบังคับของกฎหมาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว

๕. ขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับจัดตั้งกลไกการควบคุมและเฝ้าระวังการโฆษณาแบบมี ส่วนร่วม สนับสนุนงบประมาณและการดำเนินงานขององค์กรภาคีเครือข่ายในพื้นที่

๖. ขอให้องค์กรวิชาชีพสื่อสารมวลชน โฆษณาและการตลาด เป็นหน่วยงานหลัก ดำเนินการร่วมกับผู้ ประกอบธุรกิจ องค์กรทางสังคม และวิชาชีพอื่นๆ เช่น วิชาชีพด้านสุขภาพ ครู ทนายความ กำหนด มาตรการ และแนวทางการกำกับดูแล จริยธรรม จรรยาบรรณในการสื่อสารเรื่องยา อาหาร และผลิตภัณฑ์ สุขภาพสู่ผู้บริโภค โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภคเป็นสำคัญ

๗. ให้มีองค์การอิสระเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค และขอให้รัฐสนับสนุนการทำหน้าที่เฝ้าระวังและตรวจสอบ การดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโฆษณา ยา อาหาร และผลิตภัณฑ์สุขภาพ

๘. ขอให้สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ เป็นผู้ร่วมในกระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์ และเป็นเครือข่าย ควบคุม ศึกษา ตรวจสอบ เฝ้าระวังวิทยุกระจายเสียง สื่อโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และสื่ออื่นๆ ทุกประเภทใน พื้นที่

๙. ขอให้เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ รายงานความก้าวหน้าต่อสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๕